

діяльності у мінливому зовнішньому середовищі.

Тема підприємництва сьогодні є актуальною, оскільки охоплює сферу життя українського народу, від якої певною мірою залежить розвиток та майбутній прогрес не тільки економічного, а й соціального добробуту нації.

Дослідженням соціально-психологічних особливостей підприємців займалися зарубіжні вчені : А. Бейтон, Б. Карлоф, Д. Макклеланд, М. Пітерс, Й. Шумпетер, а також українські дослідники: З. Варналій, В. Зянько, В. Кредісов, В. Максименко, Ю. Пачковський та інші [1]. Вітчизняні науковці, звісно, досліджували особливості підприємництва в Україні, зокрема, А. В. Сірко.

Науковці розмежують поняття «бізнесмен» і «підприємець», аналізуючи психологічні особливості останніх [2]. Підприємець – це особливий тип людей, які виконують функцію новаторів. Здійснювати новацію в економіці нелегко, оскільки їй протидіють особливості навколишнього середовища. Зарубіжним країнам більш звичне слово “бізнесмен”. В Україні воно ототожнюється з підприємцем, хоча між цим поняттями існує певна відмінність. Основними ознаками підприємництва, що відрізняють його від інших форм економічної діяльності, є: самостійність і відповідальність, динамічність і активний пошук рішень. Існує багато варіантів визначень слова “підприємець”, це свідчить про велику кількість підходів щодо його розуміння. Багатовіковий досвід показує, «що справжні, успішні підприємці мають володіти не лише фізичним здоров'ям, бути компетентними у своїй справі, а й володіти певними психологічно-вольовими рисами, зокрема сміливістю, наполегливістю, умінням спілкуватися з людьми, а також мати розвинену інтуїцію, яка допомагає швидко приймати рішення. Ось чому сучасна економічна наука вважає підприємницький хист четвертим фактором виробництва» [3].

Тому для визначення цих особливостей та аналізу їх змін було проведено дослідження, в якому взяло участь 28 респондентів – студентів ВННІЕ ТНЕУ, серед яких 14 жінок та 14 чоловіків. Головною завданням було виявлення рис, які студенти вважають важливими для підприємницької діяльності та аналіз зацікавленості

респондентів у підприємстві. Критеріями виступили запитання, в яких йшлося про притаманність підприємцю таких рис як : креативність, наполегливість, адаптивність, ризиковість та незламність. Більшість опитаних вважають, що саме такі риси мають бути притаманні успішним підприємцям. Це свідчить про відповідність теоретичних основ дослідження з практичними даними. Респонденти одногласно погодилися з визначенням, що економічний лідер – це оперативний центр безлічі відносин і функцій, який створює нові робочі місця, приносить прибуток і сприяє розвитку сфери послуг, асоціюючи вищезазначене визначення з визначенням слова “підприємець”.

Гіпотеза, яка була визначена в ході розробки методологічної частини соціологічного дослідження про те, що підприємцем народжуються, а не стають, була підтверджена частково. Існує думка, що докладання відповідних зусиль і розвиток відповідних вмінь складають основу ймовірного успіху у різних сферах підприємництва.

Щодо фахової освіти підприємців, то, як показує практика, вона бажана, але не обов'язкова : із 265 мільярдів світу наприкінці 90-х років ХХ ст. кожен четвертий не мав вищої освіти. У розвинених країнах, як свідчать дослідження соціологів і психологів, підприємці становлять незначний прошарок – близько 5% від усього працездатного населення [3]. Цей показник кількісно відповідає відсотку людей загалом, які народжуються з підприємницьким талантом. На нашу думку, для того, щоб стати успішним підприємцем, необхідно мати хоча б необхідніші задатки психологічних особливостей підприємця [2, 4], корегуючи та вдосконалюючи набуті під час навчання вміння.

Таким чином, ми визначили, що підприємницький хист є важливим фактором становлення та розвитку успішного самодостатнього підприємця. Тому основним завданням для України сьогодні і в подальшому майбутньому є створення сприятливих умов для вдосконалення та розвитку перспективного бізнесу і підприємництва, що є однією з ключових умов розвитку ринкової економіки, і до чого так наполегливо і довго прагне і рухається наша держава.

Література

1. Рудковська В. Підприємництво як особливий тип економічного мислення [Електронний ресурс] / В. Рудковська. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/entrepreneurship-as-a-special-type-of-economic-thinking>, вільний, назва з екрану.
2. Зарішняк І. М. Психологія і педагогіка: навч. посіб. для студ. екон. спец. / І. М. Зарішняк. – Вінниця: ВІЕ ТНЕУ, 2011. – 167 с.
3. Сірко А.В. Економічна теорія. Політекономія. : навч. посіб. [Електронний ресурс] / А.В. Сірко К. : “Центр учбової літератури”, 2014. 416с. Режим доступу:http://pidruchniki.com/1267100562889/politekonomiya/pidpriyemnistvo_vidi_pidriyemstv, вільний.
4. Кренденцер О. В. Аналіз психологічної готовності підприємців до професійної діяльності у сфері торгівельного бізнесу / О. В. Кренденцер. – Режим доступу: <http://www.boOk.net/index.php?p=achapter&bid=5413&chapter=1>, вільний, назва з екрану.

УДК 378.048.4

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТІВ

Ткач С. – ст. 1 курсу, гр. Фвн-21

Науковий керівник – к.пед.н., доцент Зарішняк І.М.
Вінницький навчально-науковий інститут економіки

Сучасні вимоги професійного середовища, для яких характерне широке використання інформаційних і комп'ютерних технологій, швидке впровадження досягнень науки і техніки у виробничий процес формують соціальне замовлення на працівників, які здатні швидко адаптуватися до динамічного виробництва, легко переходять від одного виду діяльності до іншого, здатні до безперервного самовдосконалення упродовж життя. Головна проблема, що виникає під час входження людини в професійне середовище, є її відповідність рівню вимог професійного середовища. Для вирішення означеної проблеми існує ряд суспільних засобів, серед яких чільне місце займає система професійної орієнтації студентської молоді.

Таким чином, тема професійного самовизначення є актуальною, тому що з вибором професії стикається кожна молода людина, і саме майбутнє держави залежить від нашої молоді.

Метою даного дослідження було зрозуміти, чим керується молодь у виборі майбутньої професії, наскільки свідомим був її вибір і чи студенти не шкодують про нього. Для цього ми дослідили мотиваційну складову професійного самовизначення, з'ясували вплив батьків на вибір професії тощо.

В Україні проблема професійного самовизначення стала активно досліджуватися науковцями, переважно психологами й соціологами. Серед науковців, які досліджували цю проблематику слід назвати Є.О. Клімова, П.А. Шавіра, В. Осовського, Є. Васильєва та інших.

Аналіз літературних джерел дозволив нам розглядати професійне самовизначення як довготривалий і динамічний процес узгодження особистістю протиріччя між власними можливостями і бажаннями та попитом ринку праці на рівень і якість підготовки фахівців, «багатомірний і багатоступеневий процес, в якому відбувається виділення завдань суспільства і формування індивідуального стилю життя, частиною якого є професійна діяльність»[1]. Психологи відмічають, що вік від 17 – до 21 року є періодом першого випробування власних сил і здібностей людини, під час якого відбувається професійне самовизначення особистості [2, 3].

Для аналізу професійного самовизначення студентів ми провели анкетування серед студентів ВННІЕ ТНЕУ та НАВС. В опитуванні взяли участь 34 респонденти віком від 17 до 18 років. Кожний студент давав відповіді на запитання індивідуально. На питання, чи керувалися студенти при виборі професії порадами друзів, більшість відповіла негативно(88%). Основна частина студентів приймали це рішення з

батьками -(58,8%), решта вирішували самостійно (41,2%). На питання «На що ви звертали найбільшу увагу, коли обирали професію?» відповідь студентів була неоднозначна: когось привабила висока заробітна плата – 38,2%, у більшості студентів виявилась схильність до тих чи інших видів діяльності – 50% і лише одна особа вказала на авторитет окремих особистостей в обраній професії – 2,9%. Цікавою виявилася відповідь 8,9% респондентів, які вказали, що вони обирали професію з огляду на перспективність на попит ринку праці. На запитання, чи не шкодують студенти про свій вибір, 82% з впевненістю заявили що ні, але 17,6 % осіб за такий короткий час вже встигли пошкодувати. На питання, «Чи вибрана тобою професія реалізують твої духовні та фізичні можливості?», відповіді були різними: 50%- відповіли «так», 29,4% – «частково» і 20,5% – «ні». На питання, чи буде їхня професія користуватися попитом у майбутньому, основна частина (73,5%) впевнена, що «так», 9 респондентів (26,4%) ще не визначилися, але ніхто не відповів, що професія не буде користуватися попитом.

Гіпотеза про те, що студенти мають професійні плани виявилася правильною. А гіпотеза чи студенти бачать себе професіоналами своєї справи, підтвердилася частково.

Таким чином, можна зробити висновок: по-перше, чинниками, що спричинили вибір своєї професії стали: 1) висока заробітна плата; 2) схильність до тих чи інших видів діяльності; 3) авторитет окремих особистостей, – представників цієї професії; 4) її перспективність та попит на ринку праці. Оскільки мотив престижності займає останнє місце за нашими результатами опитування, то можемо зробити висновок про спад популярності економічних професій. По-друге, кожен другий респондент має бажання реалізувати себе у майбутньому і має професійні плани.

Отже, професійне самовизначення – це вибір особистістю виду майбутньої професії, що відбувається на основі наявних у неї професійних нахилів, інтересів і сформованих здібностей. Сутність професійного самовизначення полягає в усвідомленні особистістю відповідності своїх можливостей психічними вимогами професії, розумінні своєї ролі в системі національних відносин і своїх можливостей щодо виконання зобов'язань, що виникають у зв'язку зі зробленим вибором. Незважаючи на значну кількість досліджень проблеми професійного самовизначення, в соціології існує велике розмаїття концептуальних підходів до сутності та змісту процесу професійного самовизначення.

Література

1. Павелків Р. В. Вікова психологія [Електронний ресурс] / Р. В. Павелків. – режим доступу: http://pidruchniki.com/1584072037047/psihologiya/vikova_psihologiya, вільний, назва з екрану.
2. Варій М. Й. Психологія [Електронний ресурс] / М. Й. Варій. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/00000000/psihologiya/biopsihichna_mentalno_psihichna_pidstrukturi_osobistosti, вільний.
3. Зарішняк І. М. Психологія і педагогіка: навч. посіб. для студ. екон. спец. / І. М. Зарішняк.– Вінниця: ВІЕ ТНЕУ, 2011. – 167 с.